

Til: Instituttstyret

Fra: Instituttleder

Sakstype: v-sak

Møtesaksnr.: 8/20

Møtenr.

Møtedato: 1.4.20

Notatdato: 20.3.20

Arkivsaksnr.:

Saksbehandler: Tor Egil Førland

Revisjon av stillingsplan 2018-22

Bakgrunn

I stillingsplanen 2018–22 ligger følgende utlysninger av faste stillinger i planperioden:

1. En stilling i arkeometri/miljøarkeologi (2018)
2. En stilling i kulturarvsarkeologi (2018)
3. En stilling i eldre verdenshistorie/globalhistorie (2018)
4. En stilling i nordeuropeisk middelalderhistorie (2018)
5. En stilling i moderne migrasjonshistorie (2020)
6. En stilling i moderne økonomisk/sosialhistorie (2020)
7. En stilling i moderne miljøhistorie (2020)
8. En stilling i norsk historie etter 1800 (2021).

I tillegg skisserer planen følgende bistillinger: «to femårige praksistoere (lektortoere) i 2018 og en treårig toerstilling knyttet til HFs tverrfaglige satsing i miljøhumaniora i 2020. Dersom undervisningsbehovet i moderne norsk historie og samtidshistorie ikke dekkes gjennom stillingene i nyere tids historie (nr. 6, 7 og 8), lyses det ut inntil to femårige bistillinger i moderne norsk historie og samtidshistorie i 2021.»

Stillingene 1–4 er ferdig behandlet; de to arkeologene (David Wright og Thóra Pétursdóttir) begynte i 2019 og de to eldretidshistorikerne (Daniele Miano og Anders Winroth) begynner sommeren 2020. Dessuten er toerstillingen i miljøhumaniora besatt (Felix Riede, begynte november 2019). De to praksistoerne (Arvid E. Andersen og Ellen C. Lund) som var ansatt til 2019, fikk forlenget sin ansettelsesperiode så lenge som mulig uten ny utlysning, dvs til april 2021.

Stillingsplanen presiserer at «[t]ilsettingstakten vil være avhengig av budsjettsituasjonen».

Langtidsprognosen legger nå opp til at stillingene 5–7 har oppstart i august 2021 og stilling 8 i januar 2022. Erfaringsmessig fordrer dette utlysning ett år før.

Endringer i vitenskapelig stab og i langtidsprognoser

I AKHs styre diskuterte revisjon av stillingsplanen i møte 9.10.2019, i etterkant av instituttkonferansen på Sundvollen, og på nytt i møte 5.2.2020. Behovet for å vurdere revisjon ble begrunnet med to faktorer som trakk i hver sin retning, og som senere er blitt ytterligere endret. Den ene faktoren er to uventede oppsigelser sommeren 2019 (professor i nordamerikansk samtidshistorie Doug Rossinow og førsteamanuensis i *conservation science* Francesco Caruso) og en oppsigelse – ment å tre i kraft ved

utgangen av permisjonsperioden fra august 2020 – fulgt av et tragisk dødsfall vinteren 2020 (professor Erling Sandmo).

Budsjettutsiktene har også endret seg, i noen grad, men ikke primært som følge av endringene i lærerstaben. Instituttet har ved inngangen av 2020 et mindreforbruk på ca. 12 mill kr, som er nesten like stort som for to år siden. Dette ventes å øke noe i løpet av året, blant annet som følge av at fakultetet har fordelt flere studieplassmidler til instituttene enn vanlig. Deretter ventes de årlige utgiftene å overstige inntektene, og det akkumulerte mindreforbruket vil ventelig forsvinne i løpet av langtidsperioden som går ut 2024.

De endringene i stillingsplanen som foreslås her, vil innebære at prognosen viser et akkumulert merforbruk ved utgangen av langtidsperioden på rundt 5 mill kr. Siden erfaringene fra de siste årene viser at både årsbudsjett og prognoser er for pessimistiske, og siden instituttet har en buffer i form av ennå ikke utlyste, egenfinansierte rekrutteringsstillinger som kan holdes tilbake for å balansere budsjettet ved behov, må det kunne anses at IAKH trygt kan påta seg de økonomiske forpliktelsene som forslagene til revidert stillingsplan innebærer. Det understrekes imidlertid at langtidsprognosen tilsier at instituttet bør være forsiktig med å utlyse nye stillinger som ikke er strengt nødvendige for å dekke eksisterende forpliktelser, hvis det ikke kan sannsynliggjøres at de nye stillingene vil bidra positivt til økonomisk balanse: altså at de vil generere inntekter som overstiger kostnadene.

Betraktninger

Det skal i utgangspunktet tungtveiende grunner til for å fravike en vedtatt og godtatt stillingsplan. For *arkeologi* foreslås ingen endringer, det vil si ingen flere utlysninger av faste stillinger i perioden. Arkeologi har trukket betydelige forskningsmidler til instituttet, først og fremst i form av HFers faglige prioriteringer II 2014–18 (inkludert forsterket masterprogram) og III 2019–23 (HEI). Men faget har et forholdsvis høyt antall lærertimer per studentårsverk (ca 60), og har undervisningsressurser nok til dagens undervisningstilbud. Flaskehalsen som har vist seg i klassisk arkeologi de siste årene, og som i stor grad skyldes at Handberg har redusert undervisningsplikt som faggruppe- og ARKO-programleder, vil trolig kunne løses ved bidrag fra antikkhistorie når Miano begynner høsten 2020.

Konservering har hatt vanskelig for å dekke undervisningen i gjenstandskonservering siden Jeremy Hutchings sluttet i 2013, både i åra med tre (2013–16) og fire (2016–19) FVA. Instituttets malerikonserverer har de senere år lyktes med søknader om forskningsmidler fra både NFR (forskerprosjektet *After the Black Death* 2014–18) og EU (forskerutdanningsnettverket ITN-CHANGE 2019–23). Gjennomføringsandelen, særlig på master, er den klart høyeste på instituttet, og blant de høyeste på fakultetet. Studiet er undervisningsintensivt og underfinansiert, selv om HFers inntektsfordelingsmodell gir 50 % mer uttelling for studieplasser i konservering enn i standard humanistiske fag som arkeologi og historie. Antall lærertimer per studentårsverk er svært høyt (ca 100 med fire FVA, ca 75 med tre), og med dagens bemanning er undervisningen avhengig av vikarer og timelærere.

En ytterligere ufordring er at det europeiske konservatorutdanningsnettverket ENCoRE krever at teori og praksis i konservatorutdanningen skal være i tilnærmet balanse, og at det skal være praksis gjennom hele studiet. Konservatorutdanningen ved UiO har mye praksis på høyere grad, men ikke på lavere, og må derfor legges om dersom normen skal oppfylles og UiO skal bli fullverdig medlem av ENCoRE, ikke bare assosiert medlem som i dag. Hva en slik omlegging av studietilbudet innebærer av undervisningsressurser, er ikke klart. Instituttleder er i ferd med å etablere et prosjekt, ledet av undervisningskoordinator Douwtje van der Meulen, for å utrede hvilke endringer som er nødvendig, hvilke kompetansebehov en slik oppgradering vil medføre, og hvordan disse behovene kan dekkes. Når utredningen foreligger, forutsetningsvis i løpet av høsten 2020, vil den danne grunnlag for en styresak om

konservatorutdanningen ved UiO. I mellomtiden må undervisningsbehov ut over det den fast ansatte lærerstaben kan dekke, dekkes med midlertidig ansatte.

Historie er det klart største faget på IAKH, og dermed avgjørende for hele instituttets økonomi. De største eksternfinansierte forskningsprosjektene på IAKH i stillingsplanperioden er historieprosjekter: Equinors historie og Véronique Pouillards ERC/CoG-prosjekt Creative IPR (Intellectual Property Rights). Også hvis vi ser bort fra resultatbaserte overføringer og nettobidrag fra eksternfinansiert virksomhet og kun ser på studier og vitenskapelig publisering, bidrar historie med 75–80 % av inntektene. Fagets størrelse skaper visse stordriftsfordeler i undervisningssammenheng, som riktignok blir mindre etter som det blir færre auditoriumsforelesninger og mer seminar- og gruppeundervisning. Antall lærertimer per studentårsverk er ca 40. Historiestudenter generelt får med andre ord forholdsvis lite undervisning. Samtidig utnyttes undervisningskapasiteten i alle deler av faget maksimalt. Dette tilsier at historie har potensial for å redusere frafallet og bedre gjennomstrømningen ved å øke lærerstaben og dermed gi studentene mer undervisning og tettere oppfølging. Det DIKU-støttede UTFOR-prosjektet (2019–22) er ment å bidra til dette.

I stort er lærerstaben i historie tilstrekkelig til å dekke det nåværende undervisningstilbudet i så vel historie som de nye, engelskspråklige masterprogrammene Modern International and Transnational History (MITRA, fra 2017) og Viking and Medieval Studies (drevet av ILN og med IAKH som samarbeidspartner fra 2020). Forutsetningen er tilsetninger i de stillingene i gjeldende stillingsplan som ennå ikke er fylt, samt at flaskehalsen fjernes.

Historie har i dag tre åpenbare flaskehalsen. Én er i internasjonal historie – knyttet til den sterke interessen for 2000-emner og masteroppgaver i internasjonal historie på historieprogrammet, til MITRA, og til instituttets forpliktelser overfor det tverrfakultære bachelorprogrammet Internasjonale studier (INTER, drevet av Institutt for statsvitenskap). De siste semestrene har ekstraordinær undervisningsinnsats fra den faste lærerstaben, ved siden av undervisning av midlertidig ansatte – postdoker, vikarer og timelærere – vært nødvendig. En vesentlig grunn er at en rekke av instituttets FVA med kompetanse i internasjonal historie – Engh, Førland, Maul, Pouillard, Vik og Waage – har ingen eller redusert undervisningsplikt på grunn av lederverv og langvarig frikjøp. Til sammen utgjør denne undervisningskapasitetsreduksjonen i dag nesten fire stillinger. Selv om en del av instituttets lærerkrefter alltid vil være mer eller mindre udisponible, er konsentrasjonen til internasjonal historie ekstraordinær – og følgelig etter alt å dømme forbigående i den forstand at den trolig vil forsvinne etter utgangen av inneværende lederperiode. Enn så lenge skaper den reduserte undervisningskapasiteten imidlertid et vikarbehov, som blir tydeligere når tilgangen på postdoker fra Equinor-prosjektet blir borte i løpet av 2020. Det akutte behovet foreslås dekket ved utlysning av en lektorstilling i tre semestre fra sommeren 2020.

En mer permanent flaskehals er knyttet til historieundervisning spesifikt for lektorprogramstudenter, som er utvidet de senere åra og nå omfatter to særemer i HIS1200L Eldre historie og to i HIS1400L Nyere historie, samt lektorprogrammet HIS4015L Historie i praksis og den skolerettede 30 stp masteroppgavevarianten HIS4095L. Instituttet har to praksistoere: 20 % bistillinger for historikere med hovedstilling i skolen. Lærer- og veiledningsbehovet i de nevnte emnene er imidlertid etter hvert blitt større enn disse kan dekke. Den regulære historielærerstaben er helt fri for nyere lærererfaring fra skolen. Historieundervisningen for lektorprogramstudentene, som forutsetter slik erfaring, kan dermed vanskelig dekkes uten en ekstra praksistoer.

Stillingsplanen 2014–17 viste til at «USA er verdens eneste supermakt, verdens sterkeste økonomi og Norges hovedallierte, med en økonomisk, politisk og kulturell innflytelse her i landet som ingen andre land er i nærheten av, og med en innvandrerbefolkning av norsk avstamning som utgjør flere millioner.» Planen tok til orde for «å gjenoppbygge nordamerikansk historie som et av IAKHs sterke områder, ved å lyse ut to førstestillinger i feltet. Disse vil kunne knytte an både til den [...] utenrikshistoriske kompetansen og til den nyere kompetansen i økonomisk-kulturell transatlantisk historie (Pouillard), som begge vil kunne styrkes ytterligere gjennom de to samtidshistoriestillingene under besettelse. Vi kan dermed oppnå både synergi

med eksisterende kompetanse og utvidelse til en sentral region som i dag er svakt dekket.» Gjenoppbyggingen ble delvis realisert ved ansettelsen av samtidshistorikeren Doug Rossinow i 2016. Den andre stillingen ble utlyst i 2017 med tidsavgrensning til tiden før 1918, men det kom ikke nok kvalifiserte søkere til at man ville gå videre med tilsettingsprosessen. Stillingen ble ikke utlyst på nytt, og ble ikke tatt med i stillingsplanen 2018–22. Etter at Rossinow sluttet sommeren 2019, er instituttet tilbake i situasjonen fra 2013 (da stillingsplanen 2014–17 ble utarbeidet), uten egne nordamerikahistorikere. Undervisningen i USA-historieemnene har blitt dekket av midlertidige lærere. Selv om USAs økonomiske makt utfordres, er landets betydning og studentinteressen fortsatt stor. Argumentasjonen fra 2013 ligger følgelig til grunn når det nå foreslås å utlyse en ny stilling i USAs historie.

Det foreslås å skaffe rom for den nye stillingen i amerikansk historie ved å redusere de tre stillingene 5–7 i gjeldende stillingsplan til to, ved at det lyses ut to stillinger innenfor de tre feltene moderne migrasjonshistorie, miljøhistorie og økonomisk/sosialhistorie. Dersom de økonomiske utsiktene skulle bli vesentlig lysere enn de ser ut i dag, og dersom kvaliteten på søkerne og kjønnsbalansen tilsier det, kan styret vurdere å tilsette i alle de tre nevnte feltene.

Avgangene i historie de siste åra har medført at kompetanse i norsk historie har forsvunnet. Enn så lenge er situasjonen ikke kritisk, men ikke minst på veiledningssiden er det nødvendig med påfyll av lærere med kjennskap til norske kilder. De tematiske stillingene nevnt i forrige avsnitt skal lyses ut med fortrinn for søkere med arbeider om norsk historie. Dersom dette – samt stillingen i moderne norsk historie som ligger i gjeldende stillingsplan med utlysning i 2021 – ikke sikrer at undervisningsbehovet i norsk historie dekkes, lyses det i 2021 ut inntil to femårs 20 % bistillinger i norsk historie, slik gjeldende stillingsplan åpner for.

Sammenlikning med gjeldende stillingsplan

Forslagene innebærer at antall FVA-utlysninger i resten av stillingsplanperioden forblir det samme som i gjeldende plan, nemlig fire, men at de forskyves litt for å dekke opp for bortfallet av undervisningskompetanse i amerikansk historie. De to avgangene i historie i perioden erstattes ikke, med forbehold om at økonomisk lysere utsikter kan åpne for tilsetning i alle de tre tematiske feltene nevnt under punkt A. Det utlyses imidlertid en ekstra bistilling – den tredje skoletoeren – som ikke ligger i gjeldende stillingsplan. De personmessige konsekvensene av konservatorutredningen avklares i en egen styresak når utredningen foreligger.

Forslag til utlysninger 2020–22 i revidert stillingsplan

- A. I 2020 utlyses to stillinger i historie etter ca. 1750 innenfor de tre feltene migrasjonshistorie, økonomisk/sosialhistorie og miljøhistorie, med fortrinn for, men ikke forutsetning om norsk historie, med oppstart fra sommeren 2021.
- B. Våren 2021 utlyses en stilling i norsk historie etter 1800, med oppstart 2022.
- C. Dersom undervisningsbehovet i nyere norsk historie og norsk samtidshistorie ikke dekkes gjennom stillingene under pkt A og B, utlyses i 2021 ut inntil to femårige bistillinger i moderne norsk historie og norsk samtidshistorie.
- D. Våren 2021 utlyses en stilling i moderne amerikansk (USA) historie, med oppstart 2022.
- E. Høsten 2020 utlyses tre praksistoer-lektorater i historie, med oppstart våren 2021 når åremålet til de to nåværende praksistoerne går ut.

Forslag til Vedtak:

Instituttstyret godkjenner det fremlagte forslaget til revisjon av stillingsplan 2018-22.